

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ
ΟΜΟΚΕΝΤΡΟ
Α. Φλωρόπουλου
για μαθητές με απαιτήσεις

http://www.floropoulos.gr - email: info@floropoulos.gr

• ΚΕΝΤΡΟ ΑΘΗΝΑΣ: Βερανζέρου 6, Πλατεία Κάνιγγος, Τηλ.: 210-38.14.584, 38.02.012, Fax: 210-330.42.42
• ΑΓ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ: Α. Βουλιαγμένης 244 (μετρό Δάφνης), Τηλ.: 210-9.76.76.76, 9.76.76.77

ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑ ΣΤΑ ΑΡΧΑΙΑ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ

Παρασκευή 25 Ιουλίου 2025

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Πλάτωνος, Πρωταγόρας, 322Α-323Α

Ἐπειδὴ δὲ ὁ ἄνθρωπος θείας μετέσχε μοίρας, πρῶτον μὲν διὰ τὴν τοῦ θεοῦ συγγένειαν ζῶων μόνον θεοὺς ἐνόμισεν, καὶ ἐπεχειρεῖ βωμούς τε ἰδρύεσθαι καὶ ἀγάλματα θεῶν· ἔπειτα φωνὴν καὶ ὀνόματα ταχὺ διηρθρώσατο τῇ τέχνῃ, καὶ οἰκῆσεις καὶ ἐσθῆτας καὶ ὑποδέσεις καὶ στρωμνάς καὶ τὰς ἐκ γῆς τροφὰς ἤϋρετο. Οὕτω δὴ παρεσκευασμένοι κατ' ἀρχὰς ἄνθρωποι ᾤκουν σποράδην, πόλεις δὲ οὐκ ἦσαν· ἀπώλλυντο οὖν ὑπὸ τῶν θηρίων διὰ τὸ πανταχῇ αὐτῶν ἀσθενέστεροι εἶναι, καὶ ἡ δημιουργικὴ τέχνη αὐτοῖς πρὸς μὲν τροφήν ἱκανὴ βοηθὸς ἦν, πρὸς δὲ τὸν τῶν θηρίων πόλεμον ἐνδεής — πολιτικὴν γὰρ τέχνην οὐπω εἶχον, ἧς μέρος πολεμική — ἐζήτουν δὴ ἀθροίζεσθαι καὶ σώζεσθαι κτίζοντες πόλεις· ὅτ' οὖν ἀθροισθεῖεν, ἡδίκουν ἀλλήλους ἅτε οὐκ ἔχοντες τὴν πολιτικὴν τέχνην, ὥστε πάλιν σκεδαννύμενοι διεφθείροντο. Ζεὺς οὖν δείσας περὶ τῷ γένει ἡμῶν μὴ ἀπόλοιτο πᾶν, Ἑρμῆν πέμπει ἄγοντα εἰς ἀνθρώπους αἰδῶ τε καὶ δίκην, ἵν' εἶεν πόλεων κόσμοι τε καὶ δεσμοὶ φιλίας συναγωγοί. Ἐρωτᾷ οὖν Ἑρμῆς Δία τίνα οὖν τρόπον δοίῃ δίκην καὶ αἰδῶ ἀνθρώποις· «Πότερον ὥς αἱ τέχναι νενέμηνται, οὕτω καὶ ταύτας νείμω; νενέμηνται δὲ ᾧδε· εἰς ἔχων ἰατρικὴν πολλοῖς ἱκανὸς ἰδιώταις, καὶ οἱ ἄλλοι δημιουργοί· καὶ δίκην δὴ καὶ αἰδῶ οὕτω θῶ ἐν τοῖς ἀνθρώποις, ἢ ἐπὶ πάντας νείμω;» «Ἐπὶ πάντας», ἔφη ὁ Ζεὺς, «καὶ πάντες μετεχόντων· οὐ γὰρ ἂν γένοιντο πόλεις, εἰ ὀλίγοι αὐτῶν μετέχοιεν ὥσπερ ἄλλων τεχνῶν· καὶ νόμον γε θὲς παρ' ἐμοῦ τὸν μὴ δυνάμενον αἰδοῦς καὶ δίκης μετέχειν κτείνειν ὥς νόσον πόλεως». Οὕτω δὴ, ᾧ Σώκρατες, καὶ διὰ ταῦτα οἱ τε ἄλλοι καὶ Ἀθηναῖοι, ὅταν μὲν περὶ ἀρετῆς τεκτονικῆς ἢ λόγος ἢ ἄλλης τινὸς δημιουργικῆς, ὀλίγοις οἶονται μετεῖναι συμβουλῆς, καὶ ἐάν τις ἐκτὸς ὧν τῶν ὀλίγων συμβουλευῇ, οὐκ ἀνέχονται, ὥς σὺ φῆς — εἰκότως, ὥς ἐγὼ φημι — ὅταν δὲ εἰς συμβουλὴν πολιτικῆς ἀρετῆς ἴωσιν, ἦν δεῖ διὰ δικαιοσύνης πᾶσαν ἰέναι καὶ σωφροσύνης, εἰκότως ἅπαντος ἀνδρὸς ἀνέχονται, ὥς παντὶ προσῆκον ταύτης γε μετέχειν τῆς ἀρετῆς ἢ μὴ εἶναι πόλεις. Αὕτη, ᾧ Σώκρατες, τούτου αἰτία.

Παρατηρήσεις

Α1. α. Να γράψετε τον αριθμό που αντιστοιχεί σε καθεμιά από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αυτόν τη λέξη «Σωστό», αν είναι σωστή, ή τη

λέξη «**Λάθος**», αν είναι λανθασμένη, με βάση το αρχαίο κείμενο (μονάδες 3) και να τεκμηριώσετε κάθε απάντησή σας γράφοντας τις λέξεις/φράσεις του αρχαίου κειμένου που την επιβεβαιώνουν (μονάδες 3):

1. Ο Προμηθέας πρόσφερε ως δώρο στους ανθρώπους τον έναρθρο λόγο.
2. Οι τεχνικές γνώσεις ήταν αφενός σημαντική βοήθεια για τους ανθρώπους στην ανεύρεση τροφής και αφετέρου στον πόλεμο με τα θηρία.
3. Ο Πρωταγόρας διατυπώνει τον ισχυρισμό ότι οι άνθρωποι αδικούσαν ο ένας τον άλλο, επειδή δεν είχαν την πολιτική τέχνη.

β. ἀπώλλυντο οὖν ὑπὸ τῶν θηρίων διὰ τὸ πανταχῇ αὐτῶν ἀσθενέστεροι εἶναι, καὶ ἡ δημιουργικὴ τέχνη αὐτοῖς πρὸς μὲν τροφήν ἱκανὴ βοηθὸς ἦν: Σε ποιες λέξεις αναφέρονται οι αντωνυμίες αὐτῶν και αὐτοῖς στο συγκεκριμένο απόσπασμα; (μονάδες 4)

Μονάδες 10

B1. Ποιο είναι το περιεχόμενο των όρων «**αἰδώς**» και «**δίκη**»; Γιατί θεωρούνται «πόλεων κόσμοι τε καὶ δεσμοὶ φιλίας συναγωγοί»;

Μονάδες 10

B2. Ο Διόδωρος ο Σικελιώτης αφιέρωσε όλη του τη ζωή στη σύνταξη της παγκόσμιας ιστορίας σε 40 βιβλία (τόμους), με τον τίτλο «Ιστορική Βιβλιοθήκη». Στο απόσπασμα που ακολουθεί παρουσιάζονται τα πρώτα βήματα του ανθρώπινου είδους μετά τη δημιουργία του. Να εντοπίσετε τουλάχιστον μία ομοιότητα και μία διαφορά ανάμεσα στην εικόνα που δίνει ο Διόδωρος σε σχέση με όσα αναφέρονται στο πλατωνικό πρωτότυπο, πριν ο Δίας προχωρήσει στην προσφορά των δώρων του προς το ανθρώπινο γένος.

Αυτή είναι η παράδοση που έχουμε για την πρώτη αρχή της γένεσης των πάντων. Για τους πρώτους όμως ανθρώπους που δημιουργήθηκαν λένε πως στην αρχή ζούσαν άτακτο και θηριώδη βίο κι έβγαιναν σκόρπιοι στις βοσκές κι έτρωγαν απ' τα φυτά τα τρυφερά κι από τα δέντρα τους καρπούς τους άγριους. Καθώς τους πολεμούσαν τα άγρια θηρία, έμαθαν να βοηθούν ο ένας τον άλλον διδασκόμενοι από το συμφέρον τους και, καθώς συγκεντρώνονταν όλοι μαζί από τον φόβο τους, έφτασαν σιγά σιγά ν' αναγνωρίζουν τα μεταξύ τους χαρακτηριστικά. Ενώ οι φθόγγοι της φωνής τους, που ήταν αρχικά ακατάληπτοι και άναρθροι, άρχισαν σταδιακά να διαρθρώνουν λέξεις και, θέτοντας από κοινού σύμβολα για κάθε πράγμα που βρισκόταν γύρω τους, έμαθαν τη σημασία που είχε κάθε σύμβολο. Επειδή όμως τέτοια συστήματα συμβόλων δημιουργήθηκαν σ' όλη την οικουμένη, δεν μιλούσαν όλοι την ίδια γλώσσα, καθόσον η κάθε ομάδα οργάνωσε τις λέξεις της γλώσσας της, όπως τύχαινε' κι αυτός είναι ο λόγος που υπάρχει κάθε είδους γλώσσα, καθώς επίσης από αυτές τις πρώτες ομάδες που δημιουργήθηκαν κατάγονται όλα τα έθνη. Οι πρώτοι,

λοιπόν, άνθρωποι ζούσαν πολύ δύσκολα, μιας και δεν είχε εφευρεθεί τίποτε από αυτά που κάνουν τη ζωή εύκολη' δεν φορούσαν ρούχα, δεν ήξεραν από κατοικία και φωτιά και δεν είχαν ιδέα από τροφές που προέρχονται από καλλιέργεια. Καθώς αγνοούσαν ακόμη και τη συγκομιδή των άγριων καρπών, δεν υπήρχε πρόνοια για την αποθήκευση τροφής για τις δύσκολες εποχές. Γι' αυτό και πολλοί πέθαιναν κατά τη διάρκεια του χειμώνα, τόσο από το κρύο όσο και από την έλλειψη τροφίμων. Σιγά σιγά όμως διδάχτηκαν από την πείρα τους και με τον καιρό άρχισαν να καταφεύγουν τον χειμώνα στα σπήλαια και να αποθηκεύουν τους καρπούς που ήταν δυνατό να φυλαχτούν. Όταν έμαθαν τη φωτιά και τα υπόλοιπα χρήσιμα πράγματα της ζωής, ανακάλυψαν σταδιακά και τις τέχνες κι ό,τι άλλο μπορούσε να ωφελήσει την κοινωνική ζωή. Γενικά πάντως ήταν η ίδια η ανάγκη που έγινε δάσκαλος των ανθρώπων, οδηγώντας με τον δικό της τρόπο στη μάθηση ένα πλάσμα ευφυές που είχε βοηθούς για τα πάντα τα χέρια, τον λόγο και την οξύνοια.

Διόδωρος Σικελιώτης *Ιστορική Βιβλιοθήκη* 1,8,1-9 Εκδόσεις Κάκτος
Μονάδες 10

B3. Να γράψετε τον αριθμό που αντιστοιχεί σε κάθε όνομα της στήλης Α και δίπλα το γράμμα της στήλης Β που αντιστοιχεί στη σωστή φράση.

A	B
1. Μέλητος	α. φίλος του Σωκράτη και ηγετική μορφή των Τριάκοντα Τυράννων
2. Αναξαγόρας	β. Πυθαγόρειος φιλόσοφος
3. Κριτίας	γ. στη Θεογονία του περιγράφει τη γέννηση των θεών
4. Αρχύτας ο Ταραντίνος	δ. μήνυσε τον Σωκράτη
5. Ησίοδος	ε. κατηγορήθηκε και αυτός για ασέβεια

Μονάδες 10

B4. Να εντοπίσετε στο αρχαίο διδαγμένο κείμενο λέξεις που έχουν ετυμολογική συγγένεια με τις παρακάτω λέξεις της Νέας Ελληνικής: **νοικοκύρης, απώλεια, άξονας, θέση, νοσηρός.**

Μονάδες 10

Λυσίας, Δήμου καταλύσεως ἀπολογία 12-13

Ο απολογούμενος κατηγορήθηκε ότι την περίοδο των τριάκοντα στήριξε το καθεστώς. Αυτός αποκρούει τις κατηγορίες τονίζοντας την προσήλωσή του στην πόλη με πράξεις και εισφορές και επισημαίνοντας ότι δεν έβλαψε κανέναν πολίτη. Ζητά να τον κρίνουν με βάση τα έργα του και όχι όσα του καταμαρτυρούν οι επαγγελματίες συκοφάντες.

Ἐμοὶ τοίνυν, ὦ ἄνδρες δικασταί, οὐτ' ἰδίᾳ οὔτε δημοσίᾳ συμφορὰ ἐν ἐκείνῳ τῷ χρόνῳ οὐδεμία πώποτε ἐγένετο, ἀνθ' ἧστινος ἂν προθυμούμενος τῶν παρόντων κακῶν ἀπαλλαγῆναι ἐτέρων ἐπεθύμουν πραγμάτων. τετρηιράρχηκά τε γὰρ πεντάκισ, καὶ τετράκισ νενευμάχηκα, καὶ εἰσφορὰς ἐν τῷ πολέμῳ πολλὰς εἰσενήνοχα, καὶ τᾶλλα λελητούργηκα οὐδενὸς χειρόν τῶν πολιτῶν. καίτοι διὰ τοῦτο πλείω τῶν ὑπὸ τῆς πόλεως προσταττομένων ἐδαπανώμην, ἵνα καὶ βελτίων ὑφ' ὑμῶν νομιζοίμην, καὶ εἴ πού μοί τις συμφορὰ γένοιτο, ἄμεινον ἀγωνιζοίμην. ὦν ἐν τῇ ὀλιγαρχίᾳ ἀπάντων ἀπεστερούμην· οὐ γὰρ τοὺς τῷ πλήθει ἀγαθοῦ τινος αἰτίους γεγεννημένους χάριτος παρ' αὐτῶν ἡξίουں τυγχάνειν, ἀλλὰ τοὺς πλεῖστα κακὰ ὑμᾶς εἰργασμένους εἰς τὰς τιμὰς καθίστασαν, ὥς ταύτην παρ' ἡμῶν πίστιν εἰληφότες. ἃ χρὴ πάντας ἐνθυμούμενους μὴ τοῖς τούτων λόγοις πιστεύειν, ἀλλὰ [καὶ] ἐκ τῶν ἔργων σκοπεῖν ἃ ἐκάστῳ τυγχάνει πεπραγμένα. ἐγὼ γάρ, ὦ ἄνδρες δικασταί, οὔτε [ἐπὶ] τῶν τετρακοσίων ἐγενόμην· ἢ τῶν κατηγορῶν ὁ βουλόμενος παρελθὼν ἐλεγχάτω.

Λεξιλόγιο

ἀνθ' ἧστινος=εξαιτίας της οποίας

τετρηιράρχηκά=εξόπλησα τριήρη

παρέρχομαι/πάρειμι=ανεβαίνω στο βήμα

Γ1. Να γράψετε τη μετάφραση του αποσπάσματος: καίτοι διὰ τοῦτο πλείω τῶν ὑπὸ τῆς πόλεως προσταττομένων... παρελθὼν ἐλεγχάτω.

Γ2. Ποια αποδεικτικά στοιχεία παρουσιάζει ο απολογούμενος για να τεκμηριώσει την προσφορά του στην πόλη; (Έμοι τοίνυν... οὐδενὸς χειρὸν τῶν πολιτῶν.)

Μονάδες 10

Γ3 α. Να γραφούν οι τύποι που ζητούνται:

ὦ ἄνδρες δικασταί: γενική ενικού

ἥστινος: δοτική ενικού στο ίδιο γένος

χειρὸν: να γραφούν οι υπόλοιποι βαθμοί του επιρρήματος

πίστιν: δοτική πληθυντικού

τῶν ἔργων: δοτική ενικού

Μονάδες 5

Γ3 β. καθίστασαν: Να αντικατασταθεί εγκλιτικά ο ακόλουθος τύπος στην ενεργητική και παθητική φωνή του ενεστώτα στο ίδιο πρόσωπο και αριθμό.

Μονάδες 5

Γ4 α. Να αναγνωριστούν συντακτικά οι ακόλουθες λέξεις: **δημοσία, πραγμάτων, ὑπὸ τῆς πόλεως, βελτίων, τυγχάνειν, πεπραγμένα.**

Μονάδες 6

Γ4 β. Να αναγνωριστεί συντακτικά η ακόλουθη μετοχή και να αναλυθεί στην αντίστοιχη δευτερεύουσα πρόταση: **παρελθών.**

Μονάδες 4

Καλή επιτυχία!!!